

Sağ yolda gidenlerin onda dokuzu kurtuluyor. Onda bir zarar ihtimali var. Sol yolun yolcusunda ise onda bir kurtulma ihtimali var. Bu ihtimalleri nasıl anlamalıyız?

Burada zikredilen ihtimaller yola değil yolcuya bakar, yani sağ yol yüzde yüz necat verir; ama "**sağ yolda giden kişi yüzde yüz necat bulur**" denilemez. Zira bir insan hayatını sağ yolda yani Kur'an yolunda geçirmiş olsa bile, yüzde yüz kurtuldum diyemez. İnsanın son durumunun nasıl olacağını ancak Allah bilir, bu inanç aynı zamanda insanı **ucb** ve **fahr** gibi manevi hastalıklardan da kurtarır. Onun için büyük evliyalar bile kabre imansız girmekten titremişler.

İkincisinde de küfür yolu yüzde yüz helakettir, onda kurtuluş yok, yani küfür yolunda kurtuluş yok; ama küfürde giden adamın yüzde bir de olsa tövbe edip imana dönme durumu olabilir. Bu da mutlak ümitsizlik hastalığına bir merhemdir. Yani insan ümit ve korku dengesini koruması gerekir.

Bu manaya şu hadis işaret eder;

"Bir insan hayatı boyunca cennet ameli işler, ömrünün sonunda bir cehennem ameli işler ve cehenneme gider. Bir insan da hayatı boyunca cehennem ameli işler ömrünün sonunda cennet ameli işler ve cennete gider."(1)

İslâm dini kişinin korku ve ümit arasında yaşamasını emreder. İnsan ne kadar ibadet ederse etsin akıbetinden emin olamaz, kendini mutlaka cennetlik olarak bilemez. Yine, insan ne kadar günah işlerse işlesin, Allah'ın rahmetinden ümit kesmemeli ve "**Ben artık kesinlikle cennet yüzü göremem.**" dememelidir.

Allah'ın rahmetinden ümit kesip meyyus olmak gibi, O'nun gazabından emin olup ucba girmek de yanlıştır.

Kısacası, yolun kendisinde bir problem yok, ancak niyetlerde bir bulanıklık olabilir. Tıpkı Uhud Savaşı'nda sahabelerin safında savaştığı halde şehid olmayan bir zatın durumu gibi. Aslında savaşa gidip din uğrunda mücadele eden herkesin şehit olması gerekiyordu. Ancak o zatın niyetinde din uğrunda savaşmak yoktu. **Şan ve şöhret tuzağına düşmüştü.** Dolayısıyla aynı yolda savaştığı halde farklı bir muamele ile karşılaşmıştı.

Konunun bir başka boyutu da şu olabilir: Kâmil bir mümin, ne kadar ibadet

ederse etsin kendisini Allah'ın mülkü bilerek, **“Mülk sahibi mülkünde dilediği gibi tasarruf eder.”** der ve bütün bu hasenelerine rağmen yine de Allah'ın kendisini cehenneme de koyabileceğini düşünür. İbadetleri onun kalbindeki Allah korkusunun azalmasına yol açmaz.

Üstadımızın burada “onda dokuz” demesindeki hikmet:

1. Her ne kadar iman ve itaat yolundaki fayda **“onda on”** da olsa, **“onda bir”** ihtimal ile bazen kişi ömrünün ahirinde bu yolu terk edebilir ve küfrü seçebilir. Ya da bunun tam tersi olarak, bir ömür boyu Kur'an düşmanlığı yapan bir kişi, ömrünün sonunda İslam'ı seçerek Müslüman olabilirler.

Demek, bir yola girmek, bu yolu tamamlamak manasına gelmiyor. Kişi mümin iken kâfir ya da kâfir iken mümin olabiliyor. Bu da onda birlik bir ihtimal iledir.

2. Bu ifade ile **“havf ve reca”** denilen **“ümit ve korku”** arasında olmamız ders verilmektedir. Âdeta bu ifade ile bizlere şöyle denmektedir:

“İman hakikatlerini okuduğunuz, çok ibadet ettiğiniz, çok hizmet ettiğiniz vs. için gururlanmayın ve her zaman imtihanı kaybetme ihtimali olan onda birlik kısmı düşünerek o kısma dâhil olmaktan Allah'a sığının...”

Bu sırdandır ki cennet ile müjdelenen on sahabe bile kendilerinden emin olmamışlar ve iman ile kabre girmek için her vakit Cenab-ı Mevla'ya yalvarmışlar.

(1) bk. Kenzu'l-Ummal, h. no: 576.